

PRZESTĘPEK (32) *sb m*

Oba e prawdopodobnie jasne (tak w prze- oraz -ek).

sg N przestępek (1). ◇ G przestępku (4). ◇ A przestępek (6). ◇ I przestępki(e)m (3). ◇ pl N przestępki (1). ◇ G przestępk(o)w (2). ◇ A przestępki (15).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w.

Niezastosowanie się do poleceń, postąpienie wbrew nakazom (32) :

a. Nieposłuchanie, niewykonanie polecenia, tu: boskiego [*w tym: o Adamie (i Ewie) (4); czyj (5): ai poss (2), G sb i pron (2), pron poss (1)*] (7) : *ktory [grzech pierworodny] był wlan ná wízytek narod ludzki/ zá przestępkem przodká nášzego RejPos 15v; [Prorok Samuel do Saula:] tys sie ważył przestąpić tego com ia tobie powiedział od niego [od Boga] [...]. Oto zá ten przestępek twoy będzieysz z rzuczon s krolestwá twego RejPos 319v, 303; RejZwierc 260v marg, Bbbv.*

Zwrot: »skarac za przestępek« (1): Iáko mu potym [Dawidowi po zwycięzeniu Goliata] zażrzał on krol tego/ iáko tego nie chciał być wdzyęczen od niego/ ták iz sie pilnie o to ftárał/ áby był on niewinny Dawid zginął [...]. Ale iz Pan Bog záwždy rękę swoię dzyerzy nád wiernym swoim/ fkaral potym niewdzyęcznika onego/ zá przestępki woley swoey świętey RejPos 215v.

Wyrażenie: »przestępek woley [boskiej]« (1): RejPos 215v cf Zwrot.

Szereg: »przestępek a przewinienie« (1): Tedy then święty á thák wielmożny Pan/ fkazawfzy onego nędznego pirwżego człowieká ná wieczną śmierć á ná wieczny vpadek iego/ fprawiedliwym ładem swoim/ zá przestępek á zá przewinienie iego [...] RejPos 270v.

b. Złamanie, naruszenie prawa (25) :

Zwrot: »przestępek, z przestępkow karac« (1:1): iz miał [Scypio] ze wízytkich fpraw swoych liczbę czynić/ onym surowym Sędziom/ ktorzy naymnieyfe przestępki frodze karáli GórnDworz Aa7, Ee4.

a. Boskiego, też kościelnego: grzech; praevaricatio PolAnt [*w tym: czyj (17): pron poss (12), G sb i pron (5)*] (23) : *RejKup ee4; RejAp 144v; iz káždy człowiek then/ kto przestępek biaległowy (ktoregoby sie ona zá niezczęciem swym/ ábo zbythnią miłością dopuściła kiedy) pokrywa/ godzien iest nietelko pochwały od ludzi/ ále y wielkiey odpłáthy od Bogá. GórnDworz Z8; A což to iest vznac sie? Poznac grzech á vpádek swoy/ á nic w nim nie mieszkaíac/ rozlitowawfzy sie onego márníego przestępku swego/ [...] z wiernym á pokornym fercem vpáść przed nogi iego [Pana] RejPos 328, 211, 248 [3 r.], 309v; RejZwierc 178v; Sprofni fzydzą zprzestępku [Stultus loquetur verba delicti] BudBib Prov 14/9, Iob 14/17.*

W połączeniu szeregowym (1): Ktory [nasz Pan] nalię złałky wzał sam Naffe grzechy/ y wyfętky Wífytky zakonu przestępký RejKup S.

W przeciwstawieniu: »przestępki ... stałości« (1): Bo thu iuz naydzie káždy y pogrołki pewne zá przestępki swoie/ y pociechy nieomyłne zá stałości swoie. RejAp BBv.

Zwrot: »odpuszczać (a. [odpuścić]), przejednać przestępki« [szyk zmienny] (2:1): RejAp 1v; A przedfę nigdy á nigdy żadnemu przestępku nie odpufzczał złościwemu/ bo ie thez y ogniści wężowie káłali/ y zyemiá sie z nimi západála/ y ogień ie z niebá palił RejZwierc 204, 11; [Iáko sam Pan powiedziec raczył: Iz iefli wy odpufście ludziom przestępki ich/ tedy wam też odpufci Bog Oćiec niebiefki grzechy wálze. WujPosN 1584 II 301 (Linde)].

Wyrażenia: [»duchowny przestępek« = *grzech popełniony myślą*; nie inaczej o Zakonie rozumieć mamy/ ále ták/ że y duchownych przeſtępkow zakázuie. *BudUrząd* 47v.]

»wolej [*boskiej*] przestępek« (1): Bo wiem yż za łwem wyſtępkem A woliei twoy przeſtępkem Godzenem Sądu frogiego *RejKup* dd4v.

»zakonu przestępek« [*szyk* 2:1] (3): *RejKup* S, Dd; Gdyż iáko Páweł s. nápiſał/ iż zá grzech y zá przeſtępek zákonu/ nic inſze⁸⁰ ná zapłátę nie było zgotowano/ iedno ſmierć wieczną á vpadek wieczny. *RejPos* 231.

Szeregi: »dług a przestępek« (1): iż pothym on Pan iego wſpomniał wſzytki ine dawnieyſze długi á przeſtępkki iego/ y rofkazał go wrzucić do więzyenia wiecznego. *RejPos* 181v.

»grzech i przestępek« (1): *RejPos* 231 *cf* »zakonu przestępek«. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»obłąd a przestępek« (1): ále kiedybyś w.m. ták rad obłądy/ á przeſtępkki ich [*grzechy białychołów*] powiedał/ iáko w.m. rad wyliczałz vczynki ſławne/ pewnie byś był w.m. tego nie ominął/ iáko [...] *GórnDworz* Z3.

»wina i przestępek« (1): ktory [*Mesjasz*] pewnie czáłow ſwych náſtác miał/ á przeiednác thy wſzytki winy y przeſtępkki nędznikowi temu [*tj. grzesznemu człowiekowi*]. *RejAp* 1v.

»występek, (a) przestępek« (2): Znayacz wielky ſwoy wyſtępek Zakonu twego przeſtępek [...] A wiedząc yżem przewinił A czoż bych był daliej czynił Niełza jedno było ktobie [*Panie*] Wołacz *RejKup* Dd, dd4v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»złość a przestępek« (1): tego nie baczymy/ iáko złoſci náſze á ony frogie przeſtępkki/ iáko bierzma wygládaią z oczu náſzych/ przed oblicznoſciá Páná ſwoiego. *RejPos* 172v.

Synonimy: *grzech, wystąpienie, występ, występpek, zgwałcenie, złamanie.*

Cf **PRZESTĄPIENIE, PRZESTĘPNOŚĆ, PRZESTĘPSTWO**

ZCh